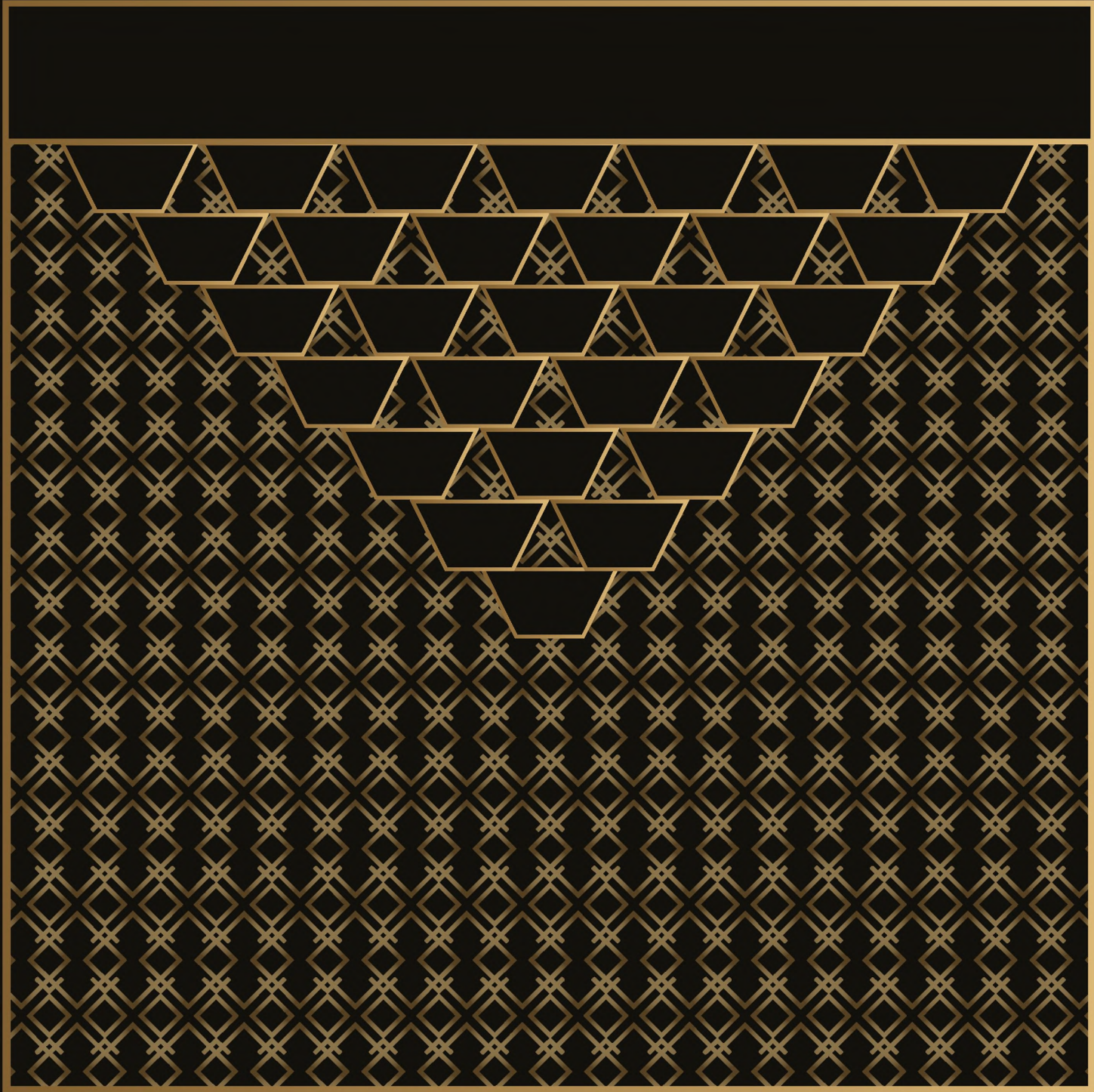

NBP

Narodowy Bank Polski

WIELCY
POLSCY
EKONOMIŚCI

MIKOŁAJ KOPERNIK (1473–1543)

Kanonik warmiński, doktor prawa kościelnego, lekarz i tłumacz. Zajmował się także astronomią, astrologią, matematyką, ekonomią i strategią wojskową. Jest autorem traktatu *Monetae cudendae ratio* (O sposobie bicia monety), napisanego na zlecenie króla Zygmunta Starego.

Jego memoriał miał się stać podstawą polityki pieniężnej. Prezentując tezy ze wspomnianego traktatu, zaapelował o unifikację systemu monetarnego z jednoczesnym zachowaniem szeląga jako waluty. Za cel polityki pieniężnej uznawał dostarczenie gospodarce pełnowartościowego środka wymiany. Sprzeciwiał się tym samym powszechnemu wówczas traktowaniu bicia monety jako źródła dochodów władcy, z czym wiązała się praktyka psucia pieniądza – tzw. prawo wypierania lepszej monety przez gorszą (później to prawo nazwano prawem Kopernika-Greshama).

Fot. Polona.pl

FRYDERYK SKARBEK (1792–1866)

Myśliciel o wszechstronnych dokonaniach – ekonomista, historyk, powieściopisarz, pamiętnikarz, działacz społeczny. Jest uważany za najwybitniejszego ekonomistę okresu Królestwa Polskiego i nazywany „ojcem polskiej ekonomii”.

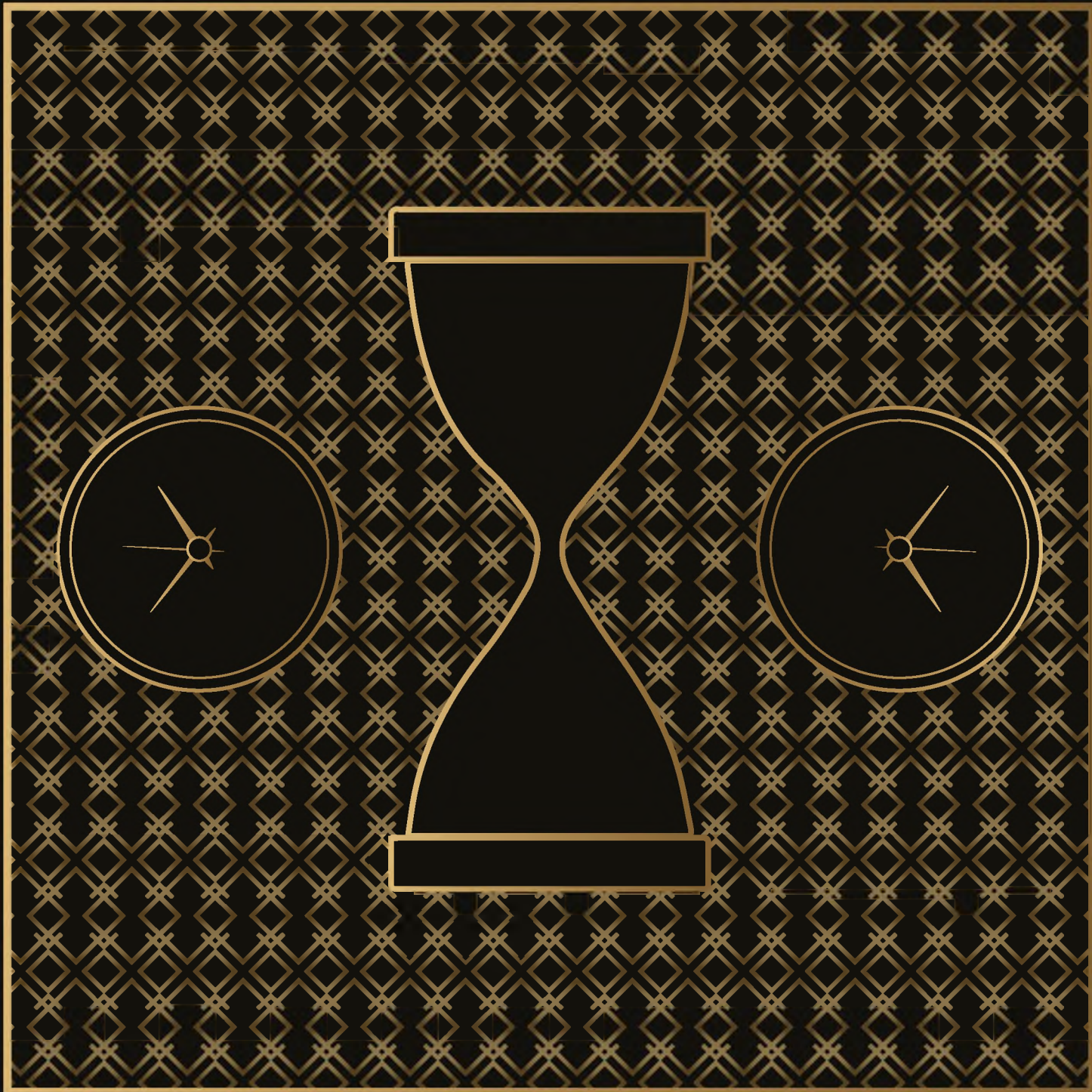
Opracował pierwsze polskie podręczniki z zakresu ekonomii i administracji, a także artykuły i książki – również po francusku – które spotkały się z uznaniem w całej Europie. W swoich pracach podkreślał znaczenie tych wartości, które w historii każdego narodu pozwalają zachować poczucie tożsamości narodowej. Był pierwszym polskim ekonomistą, który opracował kompletny i spójny system poglądów ekonomicznych. Podkreślał nieodzowność równomiernego wzrostu wszystkich dziedzin gospodarki; postulował konieczność stworzenia silnej klasy średniej, a likwidację ubóstwa chłopów i nędzy robotników uznawał za warunek osiągnięcia powszechnego dobrobytu. Za niezbędne uważał także: rozwój przemysłu, podjęcie działań prowadzących do zmniejszenia długu publicznego oraz zmniejszenie obciążeń fiskalnych.

Fot. Polona.pl

Nie masa bogactwa narodowego, lecz jego względnie równomierny podział tworzy podstawę dobrobytu społecznego.

ponieważ zwiększa konsumpcję i obieg dóbr, a w konsekwencji ożywia produkcję.

TADEUSZ BRZEŃSKI (1884–1958)

Ekonomista, profesor i rektor Uniwersytetu Warszawskiego, a po II wojnie światowej – Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie; prezes Polskiego Towarzystwa Naukowego na Obczyźnie.

Zajmował się teorią ekonomii, planowaniem gospodarczym i finansami. Swoją teorię ekonomii oparł na podstawach psychologicznych, uwzględniających różnorodność motywów działania gospodarczego, które są zmienne i zależą m.in. od warunków etycznych, obyczajowych i kulturowych. W analizach nawiązywał do dziedzictwa historii myśli ekonomicznej. Stworzył konstrukcję „idealnego państwa gospodarczego”, która – zdaniem wielu badaczy – stanowi największy wkład Brzeskiego do teorii ekonomii.

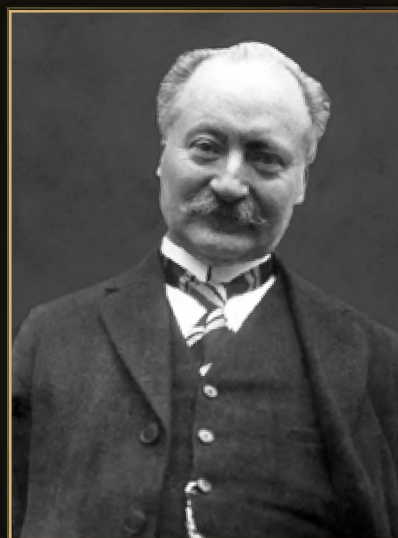

Fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

STANISŁAW GŁĄBIŃSKI (1862–1941)

Polski prawnik, polityk i ekonomista; zmarł w sowieckiej niewoli w więzieniu w Charkowie.

Zwolennik tzw. szkoły historycznej w ekonomii, przyjmującej, że ludzkie działanie jest uwarunkowane sytuacją historyczną. Postulował wprowadzenie zasady interesu narodowego, wyjaśniającej zjawiska gospodarcze, która zastąpi zasadę racjonalnego gospodarowania. Twierdził, że naród jest jednostką nadrzędną nad państwem; opowiadał się za umiarkowanym interwencjonizmem państwowym, polegającym na prowadzeniu narodowej polityki ekonomicznej. Postulował solidarność gospodarczą wszystkich warstw społecznych.

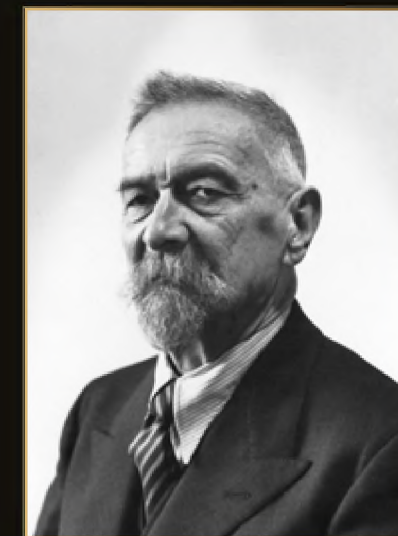

Fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

STANISŁAW GRABSKI (1871–1949)

Ekonomista, polityk i publicysta; poseł na Sejm Ustawodawczy oraz Sejm I kadencji w II RP; wiceprzewodniczący Krajowej Rady Narodowej (1945–1947). Profesor ekonomii.

Krytykował koncepcje liberalne i marksistowskie, podkreślając, że oparte były na „czystej”, logicznej dedukcji i nie miały żadnych związków z rzeczywistością. Uznawał m.in., że liberalny indywidualizm jest sprzeczny z istotą i zadaniami państwa, prowadząc do despotyzmu silniejszych. Autor wielu prac z dziedziny ekonomii i gospodarki, m.in. Ekonomii społecznej – dziesięciotomowej publikacji, pisanej w latach 1927–1933.

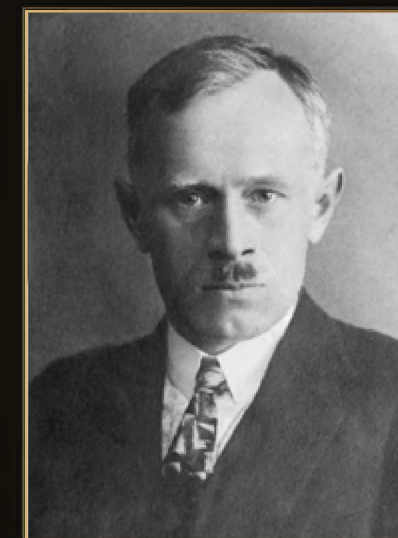

Fot. Czesław Datka,
Narodowe Archiwum Cyfrowe

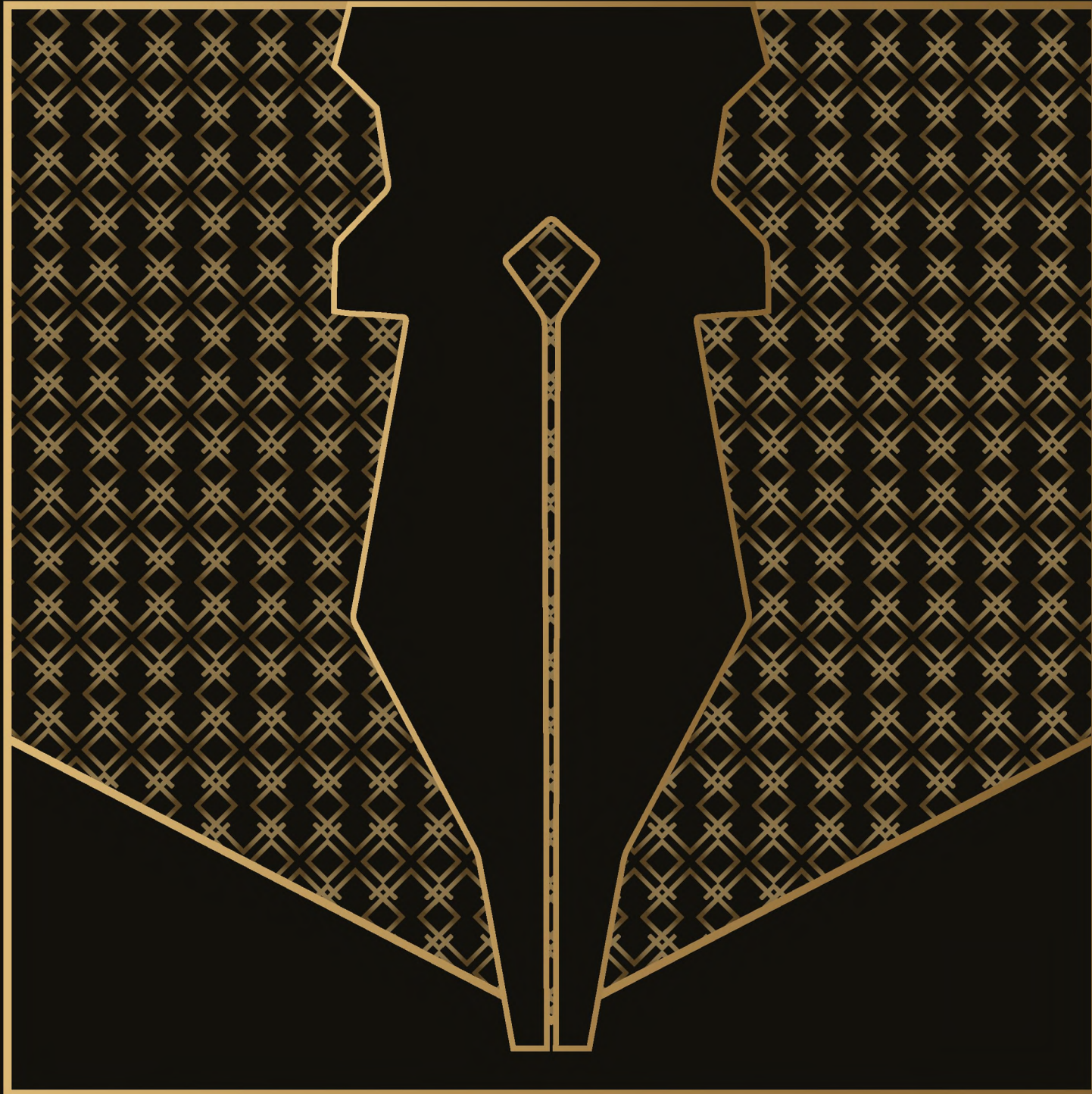
ROMAN RYBARSKI (1887–1942)

Ekonomista, polityk narodowej demokracji w czasach II RP, więzień i ofiara niemieckiego obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau.

Na zlecenie Władysława Grabskiego zredagował ostateczny projekt ustawy o Banku Polskim, a po jego powołaniu wszedł w skład pierwszej Rady Banku. Specjalizował się w dziedzinie ekonomii politycznej, skarbowości oraz historii gospodarczej. Był zwolennikiem umiarkowanego liberalizmu, opowiadał się za stałością prawa gospodarczego, niskimi podatkami i nienaruszalnością własności prywatnej; sprzeciwiał się monopolom i koncesjom.

Fot. Saryusz Wojski,
Narodowe Archiwum Cyfrowe

ADAM HEYDEL [1893–1941]

Ekonomista, rozstrzelany w zbiorowej egzekucji w niemieckim obozie koncentracyjnym Auschwitz.

Przedstawiciel krakowskiej szkoły ekonomii, był zwolennikiem liberalizmu gospodarczego. Krytykował etatyzm i interwencjonizm gospodarczy Polski międzywojennej. Prowadził badania naukowe nad teorią ekonomii i zagadnieniami dochodu narodowego.

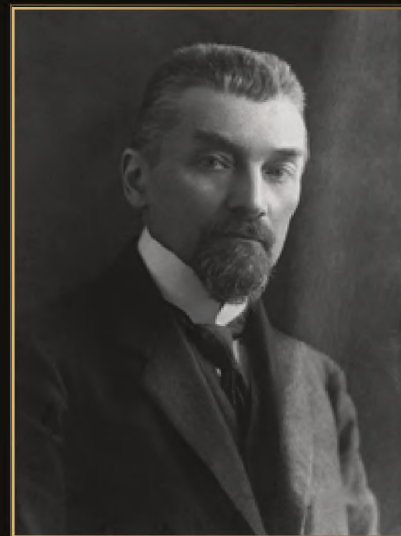

Fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

ADAM KRZYŻANOWSKI [1873–1963]

Ekonomista, teoretyk libertarianizmu, profesor i prorektor Uniwersytetu Jagiellońskiego, prezes Polskiej Akademii Umiejętności, poseł na Sejm II i III kadencji w II RP i do Krajowej Rady Narodowej.

Jego zainteresowania naukowe obejmowały m.in. metodologię ekonomii, finanse, ekonomikę rolnictwa, historię powszechną gospodarczą, etykę i demografię. W latach 30. XX w. zgłosił program finansowy walki ze zubożeniem ludności. Opracował własną klasyfikację pieniądza, zajmował się też badaniami nad zagadnieniem kredytu. Wydał kilka podręczników; pracę naukową zakończył w 1960 r.

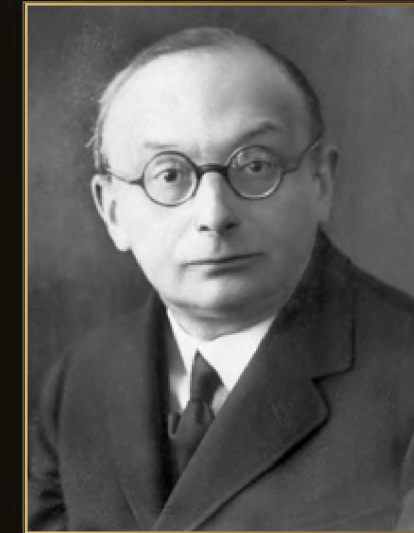

Fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

JAN STANISŁAW LEWIŃSKI [1885–1930]

Profesor ekonomii, zajmował się historią doktryn ekonomicznych i problematyką zastosowania matematyki w ekonomii; był jednym z niewielu polskich uczonych początku XX w., którzy doceniali badania empiryczne. Zmarł tragicznie w wieku 45 lat.

Obok pracy naukowo-dydaktycznej zajmował się publicystyką ekonomiczną. Wiele jego prac ukazało się za granicą, co przyniosło mu międzynarodową sławę. Jest autorem podręczników akademickich z zakresu ekonomii i teorii pieniądza. Jako jeden z pierwszych polskich ekonomistów wskazywał na znaczenie zastosowania funkcji matematycznych w teorii ekonomii. Wychodził z założenia, że jednym z warunków postępu w nauce ekonomii jest wykorzystanie zasad rozumowania logicznego. Wielką uwagę poświęcał zagadnieniom pieniądza i kredytu oraz ich związkowi z cenami.

Fot. Henryk Schabenbeck,
Narodowe Archiwum Cyfrowe

FERDYNAND ZWEIG [1896–1988]

Ekonomista i socjolog; uczeń Adama Krzyżanowskiego; doradca ekonomiczny gen. Władysława Sikorskiego. Był członkiem Polskiego Towarzystwa Naukowego na Obczyźnie. Zmarł na emigracji w Londynie.

Był zwolennikiem umiarkowanego liberalizmu, dopuszczającego możliwość ograniczonej ingerencji państwa w życie gospodarcze, której podstawą miała być kontrola pieniądza. Jego poglądy ekonomiczne kształtowały się pod wpływem kierunku subiektywistycznego (nurt neoliberalny). Zajmował się teorią kosztów produkcji oraz wahań koniunkturalnych, przede wszystkim znaczeniem i rolą techniki jako czynnika dynamizującego życie gospodarcze.

Fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

EDWARD TAYLOR (1884–1964)

Ekonomista, twórca poznańskiej szkoły ekonomicznej, organizator studiów ekonomicznych i prawa skarbowego na Uniwersytecie Poznańskim. Przeciwnik etatyzmu i zwolennik indywidualizmu gospodarczego. W okresie międzywojennym należał do czołowych przedstawicieli akademickiej myśli ekonomicznej.

Interesowały go problemy spółdzielczości. Jako pierwszy w Polsce ze spółdzielczości stworzył dyscyplinę naukową. Jego rozprawa habilitacyjna *O istocie spółdzielczości*, która powstała w latach I wojny światowej, jest uznawana za znakomitą monografię tego ruchu. Taylor (w latach 1924–1926) zajmował się także zagadnieniem inflacji w Polsce; opublikował w tym czasie pracę *Inflacja polska* (1926) oraz *Druga inflacja polska* (1926). Wniósł znaczny wkład do teorii ekonomii. Zajmował się również historią myśli ekonomicznej, polityką ekonomiczną i przemysłową oraz zagadnieniami pieniądza i polityki pieniężnej.

Fot. Archiwum Rodziny Taylorów, wersja cyfrowa udostępniona przez Muzeum Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

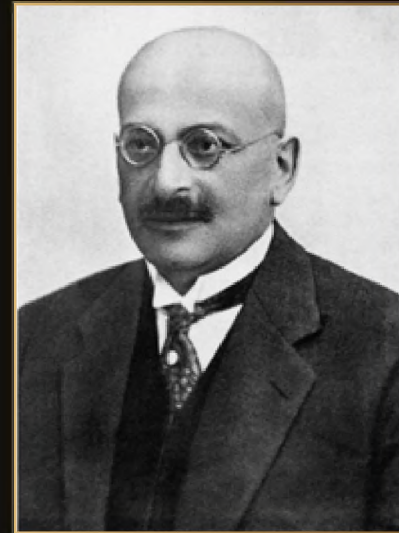
EKONOMIŚCI
REPREZENTUJĄCY
NURT
KATOLICKI

LEOPOLD CARO (1864–1939)

Ekonomista, adwokat, profesor Politechniki Lwowskiej, zwolennik solidaryzmu katolickiego. Przyczynił się do ukształtowania i rozwoju ruchu ekonomistów polskich.

Pracę naukową i działalność społeczną poświęcił ideom solidaryzmu i współdziałania; w swoich badaniach chciał pozostawać jak najdalej od polityki. Uważał, że polityka skłania ludzi do postępowania oportunistycznego.

Jako jeden z pierwszych w Polsce głosił potrzebę szerokiej pośredniej i bezpośredniej ingerencji państwa w gospodarkę, za pośrednictwem zarówno tradycyjnych środków interwencjonistycznych, jak i poprzez rozwój sektora państwowego. Myślą przewodnią dzieł, rozpraw i artykułów prof. Caro jest walka o moralność życia gospodarczego, o prymat etyki w życiu gospodarczym – co stało się największą jego zasługą dla nauki i dla polskiego życia społeczno-gospodarczego.

Fot. „Przegląd Ekonomiczny” 1939, t.25, nr 118–121

SOLIDARYZM

KS. ANTONI ROSZKOWSKI (1894–1939)

Naukowiec, społecznik, ksiądz katolicki, profesor Akademii Handlowej i docent Uniwersytetu w Poznaniu. Zginął 6 września 1939 r. w pobliżu Babska w czasie niemieckiego nalotu na szosie z Łodzi do Warszawy.

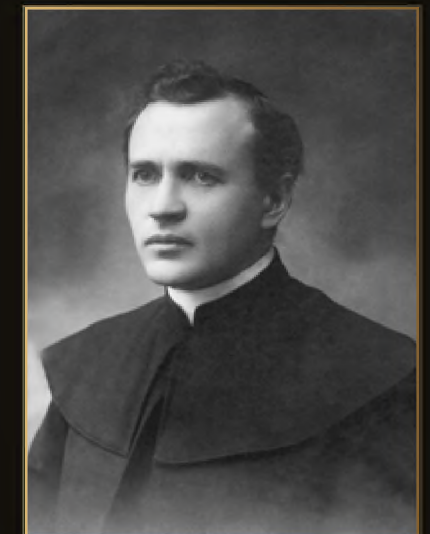
Jego działalność naukowa dotyczyła m.in. koncepcji ekonomicznych Augusta Cieszkowskiego i teorii korporacyjnych. Jako uczeń Edwarda Taylora starał się połączyć ekonomię neoklasyczną z etyką katolicką. Uważał, że wszyscy powinni kierować się na osiągnięcie wspólnego celu i dobra powszechnego, a poszczególne stany i grupy zawodowe powinny nie tylko dobrze wykonywać swą pracę, ale i mieć na względzie dobro publiczne jako cel najwyższy. Z drugiej strony krytykował w korporacjonizmie zbyt dużą rolę państwa, centralizację i przerosć biurokracji.

KS. ANTONI SZYMAŃSKI (1881–1942)

Teolog, ekonomista, socjolog i prekursor katolickiej nauki społecznej w Polsce. Rektor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w latach 1933–1939.

W swoich pracach analizował zagadnienia społeczno-ekonomiczne na tle całości relacji międzyludzkich. Był zwolennikiem korporacjonizmu katolickiego. Napisał blisko 240 rozpraw i artykułów, których tematyka obejmowała problemy etyczne, filozoficzne, socjologiczne, ekonomiczne, polityczne i prawne.

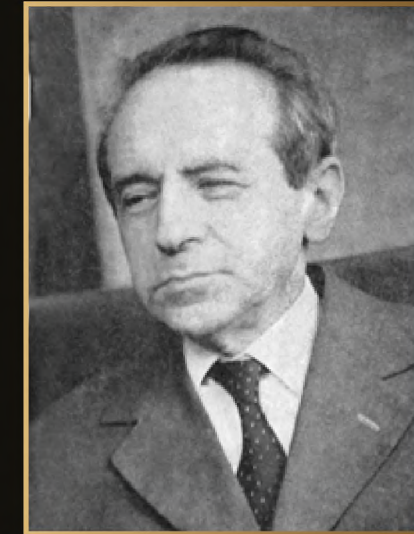
Fot. Archiwum Uniwersyteckie KUL

NURT INTERWENCJONISTYCZNY

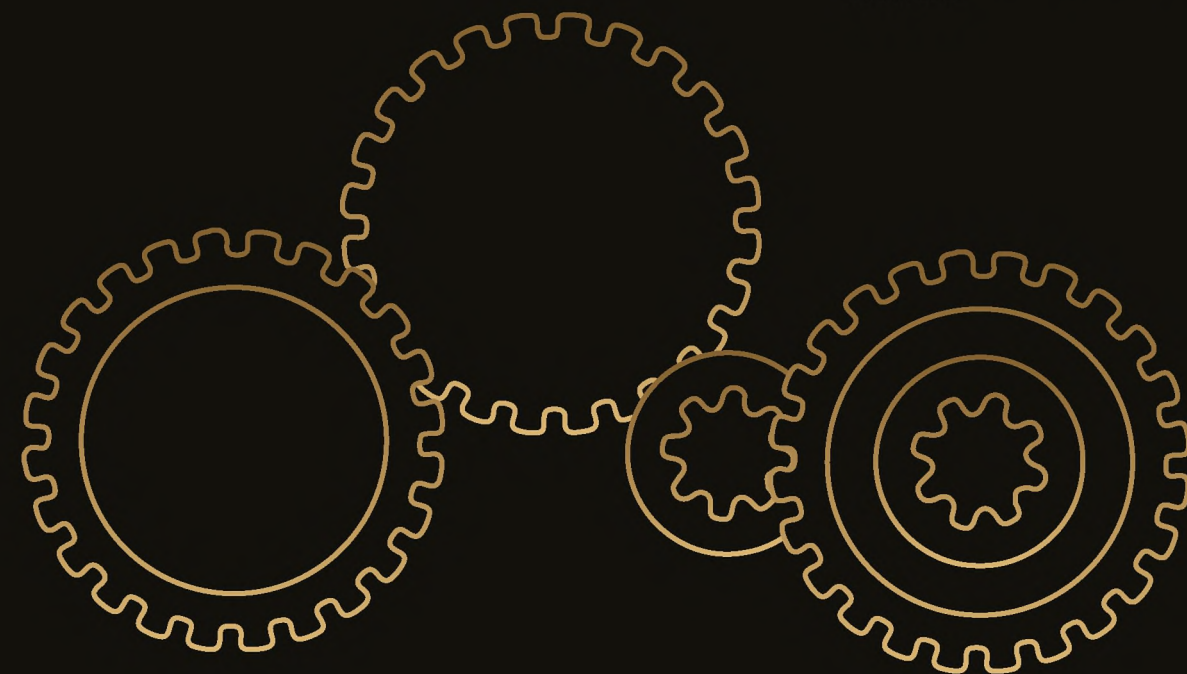
MICHAŁ KALECKI (1899–1970)

Ekonomista, profesor nauk ekonomicznych, członek Polskiej Akademii Nauk.

Należy do najwybitniejszych teoretyków ekonomii lat współczesnych. Jego prace naukowe dotyczyły analizy cykli koniunkturalnych, efektywności inwestycji, teorii dochodu narodowego, teorii wzrostu w gospodarce, ekonometrii i metodologii planowania. Wyprzedził teorie Johna Maynarda Keynesa, wskazując na istotną rolę inwestycji w kształtowaniu się popytu globalnego, a w konsekwencji rozmiary i strukturę dochodu narodowego. Wówczas jego poglądy nie przebiły się do szerszego grona odbiorców, m.in. z powodu publikowania artykułów tylko po polsku i francusku.

Fot. Michał Kalecki, *Dzieła*, t.5, *Kraje rozwijające się. Studia varia: o ekonomii i ekonomistach*, PWE, Warszawa 1989

SERIA MONET
KOLEKCYJERSKICH
NARODOWEGO BANKU POLSKIEGO

WIELCY
POLSCY
EKONOMIŚCI

SERIA MONET
KOLEKCYJERSKICH
NARODOWEGO BANKU POLSKIEGO

W 2017 r. Narodowy Bank Polski rozpoczął emisję monet kolekcjonerskich z serii „Wielcy polscy ekonomiści”, upamiętniających wybitnych polskich specjalistów w dziedzinie ekonomii, których dorobek przyczynił się do rozwoju tej dziedziny nauki.

Serię kolekcjonerską tworzą srebrne monety o nominale 10 zł z wizerunkami zasłużonych polskich ekonomistów. Jako pierwsza została wyemitowana moneta z podobizną Mikołaja Kopernika, którego znamy przede wszystkim jako wybitnego astronoma, choć znaczący jest również jego dorobek w dziedzinie ekonomii.

Na następnych monetach zostali przedstawieni: Fryderyk Skarbek, Roman Rybarski, Stanisław Głąbiński, Stanisław Grabski, Leopold Caro, Ferdynand Zweig, Adam Krzyżanowski, Adam Heydel. Kolejnymi monetami Narodowy Bank Polski planuje upamiętnić m.in. Edwarda Taylora i Tadeusza Brzeskiego.

Dorobek tych wielkich Polaków tworzy historię rodzimej ekonomii.

MIKOŁAJ KOPERNIK

Na monecie – na awersie i rewersie – umieszczono fragment oryginalnego tekstu rozprawy *Monetae cudendae ratio*, znajdującej się w zbiorach Muzeum Narodowego w Krakowie – Muzeum Książąt Czartoryskich. Dodatkowo na rewersie znajduje się wizerunek Mikołaja Kopernika.

Data emisji: 24 kwietnia 2017 r.

Nominał: 10 zł • metal: Ag 925/1000 • stempel: lustrzany
średnica: 32,00 mm • masa: 14,14 g

Projektant: Sebastian Mikołajczak

FRYDERYK SKARBEK

Na awersie monety została przedstawiona otwarta księga, na której widnieje tytuł jednego z dzieł Fryderyka Skarbka: *Gospodarstwo narodowe*. Na rewersie znajduje się portret Fryderyka Skarbka, a po jego lewej stronie, na karcie książki zapisano autorską definicję „gospodarstwa narodowego”.
Poniżej znajdują się daty urodzin i śmierci Fryderyka Skarbka.

Data emisji: 24 kwietnia 2018 r.

Nominał: 10 zł • metal: Ag 925/1000 • stempel: lustrzany
średnica: 32,00 mm • masa: 14,14 g

Projektant: Sebastian Mikołajczak

ROMAN RYBARSKI

Na awersie monety został przedstawiony fragment sali sejmowej. Na rewersie znajduje się portret Romana Rybarskiego, a po jego lewej stronie cytat z dzieła *Przyszłość gospodarcza Polski: Naród nie jest abstrakcją, lecz żywą całością historyczną*.
Powyżej znajdują się daty urodzin i śmierci Romana Rybarskiego.

Data emisji: 25 kwietnia 2019 r.

Nominał: 10 zł • metal: Ag 925/1000 • stempel: lustrzany
średnica: 32,00 mm • masa: 14,14 g

Projektant: Anna Wątróbska-Wdowiarska

STANISŁAW GŁĄBIŃSKI

Na awersie monety przedstawiono fragment przemówienia Stanisława Głabińskiego pt. *Program społeczno-gospodarczy Związku Ludowo-Narodowego*. Na rewersie monety znajduje się wizerunek Stanisława Głabińskiego oraz zarys wizerunku orła ustalonego dla godła Rzeczypospolitej Polskiej z lat 1919–1927.
Poniżej orła znajdują się daty urodzin i śmierci Stanisława Głabińskiego.

Data emisji: 2 lipca 2020 r.

Nominał: 10 zł • metal: Ag 925/1000 • stempel: lustrzany
średnica: 32,00 mm • masa: 14,14 g

Projektant monety: Sebastian Mikołajczak

STANISŁAW GRABSKI

Na awersie monety umieszczono stylizowany wizerunek wykresu słupkowego utworzonego z ornamentu roślinnego (osie) oraz kłosów zboża (słupki), a także tytuł najważniejszego dzieła Stanisława Grabskiego: *Ekonomia społeczna*.

Na rewersie monety znajduje się wizerunek Stanisława Grabskiego oraz daty jego urodzin i śmierci.

Data emisji: 22 września 2020 r.

Nominał: 10 zł • metal: Ag 925/1000 • stempel: lustrzany
średnica: 32,00 mm • masa: 14,14 g

Projektant: Robert Kotowicz

LEOPOLD CARO

Na awersie monety centralnie został umieszczony napis: *SOLIDARYZM*, nawiązujący do jednego z dzieł ekonomisty. Na rewersie monety znajduje się wizerunek Leopolda Caro oraz daty jego urodzin i śmierci.

Data emisji: 14 października 2020 r.

Nominał: 10 zł • metal: Ag 925/1000 • stempel: lustrzany
średnica: 32,00 mm • masa: 14,14 g

Projektant: Dominika Karpińska-Kopiec

FERDYNAND ZWEIG

Na rewersie monety znajduje się wizerunek Ferdynanda Zweiga oraz daty jego urodzin i śmierci. Obok wizerunku ekonomisty została umieszczona parafraza fragmentu książki *Zmierzch czy odrodzenie liberalizmu*.

Na awersie widnieje fragment dzieła *Cztery systemy ekonomii*. „*Uniwersalizm – nacjonalizm – liberalizm – socjalizm*”.

Data emisji: 18 marca 2021 r.

Nominał: 10 zł • metal: Ag 925/1000 • stempel: lustrzany
średnica: 32,00 mm • masa: 14,14 g

Projektant: Dominika Karpińska-Kopiec

ADAM KRZYŻANOWSKI

Na rewersie monety znajdują się wizerunek Adama Krzyżanowskiego oraz daty jego urodzin i śmierci. Na awersie widnieje cytat pochodzący z publikacji *Źródła i symptomy wzbogacenia się nowoczesnych społeczeństw*.

Data emisji: 18 marca 2021 r.

Nominał: 10 zł • metal: Ag 925/1000 • stempel: lustrzany
średnica: 32,00 mm • masa: 14,14 g

Projektant monety: Urszula Walerzak

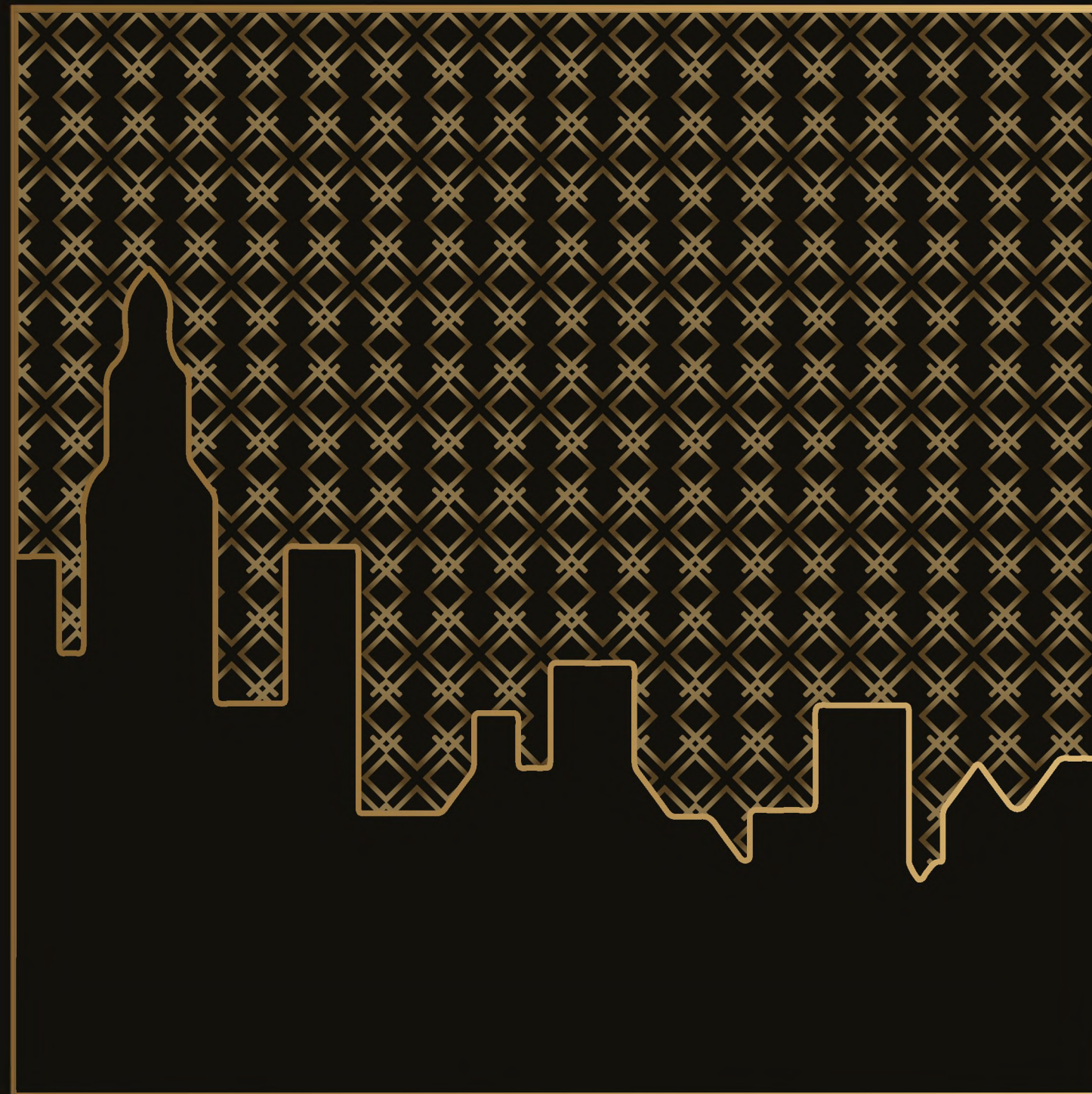
ADAM HEYDEL

Na rewersie monety znajduje się wizerunek Adama Heydla oraz daty jego urodzin i śmierci. Na awersie widnieje cytat pochodzący z artykułu *Kapitalizm i socjalizm wobec etyki*.

Data emisji: 25 marca 2021 r.

Nominał: 10 zł • metal: Ag 925/1000 • stempel: lustrzany
średnica: 32,00 mm • masa: 14,14 g

Projektant: Robert Kotowicz

WIELCY POLSCY EKONOMIŚCI

Z okazji 100. rocznicy przyjęcia nazwy złoty dla polskiej waluty Narodowy Bank Polski przypomina wybitnych polskich ekonomistów, których koncepcje i dorobek naukowy mają niebagatelne znaczenie dla rozwoju naszej gospodarki, finansów i społeczeństwa.

Ich działalność przypada na dwudziestolecie międzywojenne oraz okres powojenny – do lat 70. XX wieku. Na wystawie przypominamy także prekursorów polskiej myśli ekonomicznej.

Dorobek tych wielkich Polaków tworzy historię rodzimej ekonomii. Narodowy Bank Polski poświęcił im serię monet kolekcjonerskich „Wielcy polscy ekonomiści”.